

MATTI MUSTONEN JOROISTEN HUOSIONRANNALTA

Matias Eronen

Tutkiessani Leppävuirran ja Tuusniemen Mustosia löytyi sieltä 1620-luvulta Matti Mustonen Vuorisalosta Tuusniemen alueelta. Muita hänen kaimojaan ei ollut lähimaillakaan samana aikakautena. Ainut tiedossani oleva Matti Mustonen oli 1560-luvulta silloin Rantasalmeen kuuluneesta Keriharjun Huosiorannan kylästä. Hänen elämänvaiheidensa selvitys oli täten paikallaan mahdollisen sukulaisuuden selvittämiseksi.

Savon ensimmäisiä verollepanomaakirjoja seuraamalla vuosilta 1548 – 58 esiintyy Juvan hallintopitäjän Koikkalan neljänneksen 3. kymmeneksessä eli Narilassa Mustosista kaksi Tuomaanpoikaa, nimittäin Paavo ja Pekka. Seuraavalla vuosikymmenellä mainitaan vielä Martti. Tuomaalla oli vielä neljäskin poika, nimittäin **Rantasalmen hallintopitäjän maakirjassa v. 1559** esiintyy ensimmäisen kerran mies nimeltä Matti Tuomaanpoika Mustonen. Hän asuu Keriharjun neljänneksessä Huosiorannan kylässä, ja hänelle on määrätty 8 veromarkkaa maksettavaksi yhdessä Paavo Kyllösen kanssa.

Paavo Kyllönen ja Matti Mustonen maksavat yhdessä **papinverotkin Rantasalmelta Juvalla vuonna 1561**. Vuosien 1562 -63 maakirjassa Matti mainitaan edelleen veroa maksavana Huosiorannan kylässä.

Säämingin ja Rantasalmen maantarkastusluettelossa vuosilta 1562 – 1563 on Rantasalmen hallintopitäjän Keriharjun neljänneskunnassa toisessa kymmeneksessä eli Huosioisrannan kylässä Matti Mustosen arviokunta, jonka veroluku on 4 vmk.

Matin arviokunnan maat ovat: *Kopoijsen ma, Itt sticke aff mulda mäki, huhtin aho, Sauti aho, Kiffui selen pä, Sarffua puron randa, Itt sticke aff Saran selke, Itt sticke aff kalin pellon aho, Suren soon siffw.*

Luettelossa seuraavana on Paavo Kyllösen myös 4 veromarkan arviokunta, jonka maita ovat *Lehtenn äri, pitke kangas, halla aho, Eno Joen siffw, kalin pelon aho Itt sticke.*

Maaomistuksista nähdään, että tilat sijaitsevat naapureina.

Arvo M. Soinisen väitöskirjassa Pohjois-Savon asuttaminen Kyllösillä on v. 1561 Saamaisten IV kymmeneskuntaan kuulunut talo. **Kurjalanmäen tienoilla ollut talo** verotettiin jo ennen Klemetti-kirjurin aikaa, talo autioitui 1550- luvun puolivälissä, mutta vuosikymmenen lopussa sitä asuivat Lauri Mellinen, Antti Kyllönen ja Pekka Runttikorva. Näistä henkilöistä Kyllösiä tavataan Rantasalmella ja Juvalla.

Soininen on merkinnyt tämän arviokunnan numerolla P 27, joka puuttuu vuoden 1561 verollepanomaakirjan jäljennöksestä. Asuinpaikka on kysymysmerkillä. Omistajiksi luetellaan Kuposia alkaen *Ihannus Kopoisesta 1541, sitten Staffan Hannus:ca Kopoinen 1546 – 47, autio 1555 – 57. Seuraava asukas on Jöran Poelsson Kopoinen 1557 - , autio (omistaja, asuinpaikka Rantasalmi, Kerisalo, nykyisin Joroista). Seuraava omistaja onkin Michel Kyllönen 1557 - , autio (omistaja, asuinpaikka Rantasalmi, Huosioisranta, nykyisin Joroista).*

Savon hopeaveroluettelossa 1571 Matti Mustonen löytyy Juvan papinveroluettelossa (*Präst Längdh*) Keriharjun neljänneksen Huosioisrannan kymmeneksessä, Hänellä on vaatimaton omaisuus, vain yksi varsa, yksi lehmä ja yksi vuohi. Omaisuuden arvo on 16 mk 2 äyriä. Luettelossa Matin edellä ovat Paavo Kyllönen ja Mikko Kyllönen eli Matin lähimmät naapurit.

Pien-Savon maakirjassa 1572 (VA 6463) on Rantasalmen hallintopitäjän Keriharjun neljänneksen

ensimmäisessä yökunnassa 9 veromarkan arviokunta, jonka osakkaina ovat Paavo ja Mikko Kyllönen sekä Matti Mustonen. Näistä Mikko ja Matti ovat mainitut torppareiksi.

Seuraavassa Pien-Savon maakirjassa 1574 (VA 6478) vastaavassa yökunnassa ovat molemmat Kyllöset jäljellä, mutta Matti Mustosta ei mainita lainkaan.

Vuoden 1589 maantarkastusluettelosta (VA 6600) selviävät Matin loppuelämän vaiheet.

Rantasalmen pitäjän Keriharjun neljänneksen Huosiorannan kymmeneksessä on arviokunta, jossa ovat mukana Mikko ja Lauri Kyllönen sekä Matti Mustonen.

Mikon ja Laurin maksuosuus on neljä veromarkkaa, ja Matti Mustosen viisi. Kokoverosta puolet on merkitty autioksi eli viisi vmk, joka on Matin osuus. Viereen on kirjoitettu selittävä teksti: *Ollut ratsu- ja nihtipalveluksessa. On karannut sieltä ja mennyt Kainuuseen. Venäläiset ovat lyöneet hänet hengiltä. Tapahtui vuonna 1588.*

Matti on siis kuollut edellisenä vuonna. Hän säilyy kuitenkin verokirjojen autioluetteloissa (*Ödhes Längdh*) nimeltä mainittuna aina vuoteen 1595 saakka, minkä jälkeen nimi katoaa maakirjoista.

Merkintöjä muista jäljelle jääneistä perheen jäsenistä ei löydy asiapapereista. Matin tilukset siirtyvät naapureille eli Kyllösille, kuten seuraavasta maantarkastusluettelosta selviää.

Habermanin maantarkastusluettelo Pien-Savosta 1620- luvulta on Rantasalmen hallintopitäjän Keriharjun neljänneksessä Kerisaloon kylässä 3 ¾ veromarkan arviokunta, jossa on osakkaina kolme Kyllöstä ja Peer Hätinen. Arviokunnan maat ovat samat kuin Matti Mustosen ja Paavo Kyllösen maa-alueet v. 1563. Matti Mustosen sukuhaara ei ole jatkanut enää tällä tilalla.

Edellä olevan perusteella selviää, että Matti Mustonen on asunut vuosina 1561 -1588 Huosiorannalla. Hänellä on ollut ehkä eräpalsta kuten Kyllösilläkin Suvasveden länsirannalla Kurjalanmäen alueella Koposten aikaisemmin omistamalla maalla.

Savon vuoden 1664 maantarkastuksessa edellä luetellut asuinalueet kuuluvat Joroisten pitäjän Kerisaloon. Jakokunnan numero on 761. Jakokunnan omistajana on Pekka Pekanpoika Kyllönen, ja hänen asuinpaikkansa nimi on Pitkäkangas.

Isojakokartassa 1800-luvun alussa tila sijaitsee Kerisalossa. Tilan nimi on Kerisalo n:o 1 Korhola. Siinä tilan maat ovat kahdessa osassa, mahdollista ulkopalstaa ei ole merkittynä.

Kyseinen paikka on **nykykartastakin** paikallistettavissa Joroisten alueelta. Tila sijaitsee Joroisselän etelärannalla.

Tällainen oli Matti Mustosen elämäntarina. Aika surullinen, ehkä ajalle tyypillinen.. Hänen sukuhaaransa jatkumisesta 1600-luvulle ei löytynyt viitteitä.